
EDITORIAL

KAREL KOMÁREK

Učené „Miscellanea“ i vlastenecké „Rozmanitosti“ by slušelo jako podtitul lingvistickému číslu 13. ročníku časopisu *Bohemica Olomucensia*, které právě otvíráme. Zastoupeny jsou tradičně ohraničené bohemistické disciplíny i pomezí lingvistiky a jejích aplikací (analýza překladu, čeština pro cizince, komunikace postižených, typografie) a vedle členů olomoucké katedry bohemistiky, která časopis připravuje, zde vystupují také hostující autoři ze dvou oddělení Ústavu pro jazyk český Akademie věd České republiky (dále ÚJČ), z olomoucké katedry slavistiky a z katedry žurnalistiky i z šesti dalších univerzit v Česku, na Slovensku a v Německu. Potěšitelný je také počet šesti publikujících doktorandů.

Oddíl „Studia“ obsahuje dvanáct příspěvků. Petr Nejedlý z oddělení vývoje jazyka ÚJČ zkoumá jazyk lidových písní, konkrétně otázku, nakolik jejich gramatika a lexikum odpovídá dialektu v dané oblasti. Miroslav Vepřek⁽¹⁾ a doktorandka katedry slavistiky FF UP Michaela Zormanová v studii o českých náhrobních nápisech na Volyni prezentují materiál získaný při terénním výzkumu, který podnikli pedagogové a studenti našich kateder bohemistiky a slavistiky v letech 2018 a 2019 na Ukrajině v oblastech, kde žijí (a česky ještě mluví) potomci českých přistěhovalců. Tereza Kopecká z dialektologického oddělení ÚJČ probírá nářeční podoby, významy a odvození slova *doktor*, jak je zachycují databáze pro připravovaný *Slovník nářečí českého jazyka*. Rozdíly v užití a formách frazémů a slov šířících se zároveň v současné slovenštině a češtině popisuje Miroslava Gavurová z Prešovské

1 Není-li uvedeno jinak, jde o pedagogy nebo doktorandy katedry bohemistiky na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

univerzity. Patrik Mitter z univerzity v Ústí nad Labem kriticky komentuje pojetí modifikačních kategorií substantiv v starších i novějších popisech české slovo tvorby. Variabilitou současné městské mluvy v Česku a v Německu se zabývá Peter Kosta z univerzity v Postupimi: v češtině sleduje konkurenci některých tázacích výrazů, v němčině pak znaky mluvy ruských imigrantů, jejichž autentické projevy dokumentoval v rámci projektu Urban Voices. Na vícejazyčném korpusu je založena i následující studie o překládání českých vidových protějšků, kterou napsala anglistka Eva Nováková z Univerzity Pardubice. Bohemistka Kamila Homolková z pražské Filozofické fakulty po dlouhodobém výzkumu komunikačních schopností chlapce s Downovým syndromem dospívá k pozitivnímu zjištění, že gesta a znakování mohou u těchto mluvčích významně podpořit rozvoj řeči, který je u nich opožděný. Ondřej Geppert v anglicky psané stati představuje současné poměry, v jakých v České republice probíhá jazyková zkouška a integrace vietnamských žadatelů o pobyt. Vztahům ortografie a typografie, též rozporům mezi pravidly ortografickými a typografickými se věnuje Lenka Pořízková. Magdaléna Lapúníková hodnotí koncepci a kvalitu českého překladu jedné francouzské knihy pro děti, která je zaměřena na aktuální politické téma. Viktor Jílek se zabývá lexikální expresivitou a jejím možným vlivem na objektivitu zpravodajských komunikátů v českých médiích.

Oddíl „Varia“ otvírá Jindřiška Svobodová recenzí sborníku k jubileu významné představitelky české stylistiky Jany Hoffmannové: příspěvky v něm jsou uspořádány podle souvislostí stylistiky s její teoretickou reflexí, s lexikologií a gramatikou, s interpretací uměleckých textů, s oblastí médií a institucionální komunikace. Učitel latiny na Lékařské fakultě v Hradci Králové Pavel Nečas referuje o příručce věnované úrovni současného medicínského názvosloví, a to českého i latinského, tak jak se užívá v zdravotnické praxi. Kulatá výročí významných českých dialektologů, která připadají na rok 2021 (od raně novověkého Jana Blahoslava až po letošního devadesátiníka Jana Balhara), připomínají pracovnice brněnské pobočky ÚJČ Martina Ireinová a Marta Šimečková. Následuje stať bilancující život a dílo olomouckého rusisty a bohemisty Zbyňka Šišky (1930–2020) a bibliografie jeho lingvistických prací. Shrnutí příspěvků z 22. Mezinárodního

setkání mladých lingvistů – akce, kterou každoročně pořádá naše katedra – připravila Tereza Koudelíková.

Nad obsahem čísla se nabízí obecnější úvaha. Nemůžeme říct, že nemáme kde publikovat. Jiná otázka jsou současné publikační strategie, které míří na lépe hodnocené platformy a tím ovlivňují – pozitivně i negativně – koncepci vědecké práce i kvalitu výstupů. Ale i v takové situaci máme dostatek prostoru představit výsledky, ke kterým se dospívá primárně z vlastního zájmu a badatelské intuice, ne jenom z ohledů na momentální trendy v akademickém provozu.